

FINANSMINISTERIET

Europa 2020 -strategin

Finlands nationella program,
våren 2012

15b/2012

Ekonomiska och finanspolitiska översikter

FINANSMINISTERIET

Europa 2020- strategin

Finlands nationella program,
våren 2012

Finansministeriets publikationer

15b/2012

Ekonomiska och finanspolitiska översikter

441 002

Trycksak

FINANSMINISTERIET

PB 28 (Snellmansgatan 1 A) 00023 STATSRÅDET

Telefon 0 295 5 30001 (växeln)

Internet: www.finansministeriet.fi

Layout: Anitta Heiskanen /FM, informationen

Juvenes Print

Tampereen Yliopistopaino Oy, 2012

Presentationsblad

Utgivare och datum	Finansministeriet, april 2012	
Författare	Finansministeriet, Ekonomiska avdelningen	
Publikationens titel	Eurooppa 2020 – strategia, Suomen kansallinen ohjelma, kevät 2012	
Publikationens andra versioner	Publikationens språkversioner: svenska: Europa 2020 –strategin, Finlands nationella program, våren 2012 (16b/2012) engelska: Europe 2020 Strategy – Finland's Draft National Programme, Spring 2012 (16c/2012)	
Publikationsserie och nummer	Finansministeriets publikationer 16b/2012	
Beställningar/distribution	Publikationen finns i PDF-format på www.vm.fi/julkaisut . Anvisningar för beställning av en tryckt version finns på samma adress.	
Tryckeri/tryckningsort och -år	Juvenes Print, Tampereen Yliopistopaino Oy	
ISBN 978-952-251-341-0 (hft.) ISSN 1459-3394 (hft.) ISBN 978-952-251-342-7 (PDF) ISSN 1797-9714 (PDF)	Sidor 44	Språk svenska

Sammandrag

Europeiska rådet beslutade om en ny ekonomi- och sysselsättningsstrategi 2010. Visionen i strategin Europa 2020 som sträcker sig till år 2020 är en intelligent, hållbar och engagerande ekonomisk tillväxt. Genom strategin fastställs målsättningarna för hela EU med avseende på sysselsättning, forsknings- och utvecklingsutgifter, klimat, utbildning och minskning av fattigdom. Varje medlemsstat ska sätta upp motsvarande nationella mål.

Finlands nationella mål är höja sysselsättningen bland 20–64-åringar till 78 procent, hålla forsknings- och utvecklingsutgifterna på målnivån som är minst 4 procent av bruttonationalprodukten, uppnå de energi- och klimatmål som överenskommit inom EU, höja andelen 30–34-åringar som tagit högskoleexamen till 42 procent, minska andelen 18–24-åringar som avbryter skolgången till 8 procent och minska antalet personer som hotas av fattigdom och utslagning.

För en ekonomisk tillväxt i Finland krävs det utifrån det nationella programmet, i enlighet med Europluspakten, att konkurrenskraften stärks, den långsiktiga hållbarheten i offentliga finanser säkerställs, produktionsstrukturen ska göras mer mångsidig, arbetskraften utnyttjas till fullo och konkurrensen främjas.

Förord

Finland överlämnade det första nationella program som baserar sig på Europa 2020 –strategin åt kommissionen i april 2011 alldeles innan riksdagsvalet. Riktlinjerna i programmet baserade sig på regeringsprogrammen från den föregående valperioden samt regeringens principbeslut.

Statsminister Jyrki Katainens regering godkände det justerade nationella programmet hösten 2011. Där beskrevs de huvudsakliga riktlinjerna i regeringsprogrammet, budgetpropositionen för 2012 samt rambeslutet för åren 2013 – 2015 med tanke på det nationella verkställandet av Europa 2020 –strategin. Regeringen bekräftade den föregående regeringens nationella Europa 2020 –målsättningar.

I det nationella programmet från våren 2012 presenteras de regeringens beslut genom vilka de nationella målen kan uppnås och tillväxthindren undanröjas. Åtgärdernas budgetkonsekvenser presenteras också i mån av möjlighet.

Programmet har behandlats i enlighet med förfarandena för regeringens beslutsfattande. Det har dessutom presenterats vid ekonomiska rådet och i samband med EU-förfarandena även åt arbetsmarknadsorganisationerna.

Innehåll

Förord	9
1 Tillväxt och sysselsättning genom finanspolitisk koordinering	13
2 Finlands Europa 2020 – program och Euro Plus –förbindelser	15
3 De medelfristiga ekonomiska utsikterna i Finland	17
4 Förutsättningar och hinder för tillväxt och sysselsättning i Finland	19
4.1 De nationella Euro Plus –förbindelserna för förbättring av konkurrenskraften samt förstärkning av finansieringsstabiliteten och skattekoordineringen	19
4.2 Helhetsekonomisk balans	21
4.3 Säkrande av den offentliga ekonomins långsiktiga hållbarhet	22
4.4 Mångsidigare produktionsstrukturer	27
4.5 Fullt utnyttjande av arbetskraften	29
4.6 Utökning av konkurrensen	34
5 Finlands nationella målsättningar ända tills 2020	35
5.1 Sysselsättningsgraden 78 procent.....	35
5.2 Målnivån för forsknings- och utvecklingsutgifter 4 procent av bruttonationalprodukten.....	36
5.3 Klimat- och miljömålsättningarna	37
5.4 Utbildningsmålsättningarna	39
5.5 Antalet fattiga minskar med 150 000	40
6 Strukturfondsåtgärderna ska kopplas till Europa 2020 -strategin starkare än tidigare	43

1 Tillväxt och sysselsättning genom finanspolitisk koordinering

Koordineringen av finanspolitiken och sysselsättningen baserar sig på gemensamma intressen inom Europeiska unionen och speciellt inom euroområdet. De relevanta bestämmelserna ingår i grundfördraget och EU-lagstiftningen. Det har även ingåtts flera politiska avtal om koordineringen.

Grundfördraget fastställer tydliga ramar för medlemsländernas finanspolitik. Underskottet inom den offentliga ekonomin får inte överskrida 3 procent och den offentliga skulden får inte överskrida 60 procent av bruttonationalprodukten. Medlemsländernas finanspolitik och det finanspolitiska beslutsfattandet styrs dessutom av de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken samt sysselsättningsriktlinjerna. Stabilitets- och tillväxtpakten innehåller noggrannare bestämmelser om hur den offentliga ekonomins stabilitet och hållbarhet ska övervakas och hur man ska kunna ingripa i eventuella avvikelser.

Europeiska rådet beslutade i juni 2010 om en ny ekonomi- och sysselsättningsstrategi som sträcker sig till år 2020. Europa 2020 –strategin inkluderar EU-täckande målsättningar för sysselsättning, forsknings- och utvecklingsutgifter, klimatpolitik, utbildning och fattigdomsbekämpning. Medlemsländerna ska slå fast sina nationella mål utgående från dessa allmänna målsättningar. EU:s råd för ekonomiska och finansiella frågor fastslog i juni 2010 förutsättningarna och hindren för tillväxten och sysselsättningen för varje enskild medlemslands del.

Finanskrisen och oron över att konkurrenskraften går förlorad har ökat behovet av att förstärka den finanspolitiska koordineringen. Rådet för ekonomiska och finansiella frågor fastslog i juli 2010 den årliga europeiska styrperioden. Kommissionen utfärdar sin tillväxtutredning vid årsskiftet. I mars definierar Europeiska rådet de viktigaste finanspolitiska och sysselsättningsrelaterade utmaningarna och ger strategisk handledning åt medlemsländerna. I april rapporterar medlemsländerna åt EU om sin ekonomi- och sysselsättningspolitik genom stabilitets- eller konvergensprogrammen och de nationella Europa 2020 –programmen. Europeiska rådets styrning har beaktats i dessa program. I månads-skiftet maj-juni presenterar kommissionen sina landspecifika rekommendationer som rådet antar i juni. De första styrperiodsenliga landspecifika rekommendationerna utfärdades i juli 2011.

Euroländerna ingick ett politiskt Euro Plus –avtal i mars 2011. Syftet är att förbättra konkurrenskraften, sysselsättningen och den offentliga ekonomins hållbarhet samt att förstärka den finansiella stabiliteten. Dessutom fästs uppmärksamhet vid koordineringen av

skattepolicy. Utöver euroländerna tecknade även Bulgarien, Danmark, Lettland, Litauen, Polen och Rumänien avtalet. Tjeckien, Ungern, Storbritannien och Sverige blev utanför.

I december 2011 trädde fem förordningar som förstärker den finanspolitiska koordineringen samt ett direktiv som gäller de nationella budgetförfarandena i kraft (s.k. Six pack). De nya bestämmelserna förstärker stabilitets- och tillväxtpakten, framför allt dess förebyggande inverkan. Förordningen föreskriver även om den europeiska styrperioden och de nationella reformprogrammen. Dessutom har man skapat ett förfarande för förebyggande och åtgärdande av helhetsekonomiska obalanser. Med alltför stora obalanser avses en utveckling som har eller kan ha en negativ inverkan på ett medlemslands ekonomi eller den ekonomiska och monetära unionens eller EU:s felfria funktion. Målet är att situationerna skulle upptäckas i ett så tidigt skede som möjligt så att medlemsländerna kan ges rekommendationer för åtgärdandet av läget.

Kommissionen rapporterade i februari 2012 för första gången med anledning av alarmmekanismen i anslutning till obalansförfarandet. Enligt kommissionen kan Finlands och 11 andra medlemslands ekonomier hotas av helhetsekonomiska risker som kräver djupare övervägning. Det nya förfarandet kompletterar den europeiska styrperioden och gör det möjligt för rådet att diskutera även frågor som har samband med konkurrenskraften och makrobalansen. Om avvikelserna bedöms vara skadliga för euroområdet del kan rådet ingripa i dem.

Direktivet om nationella budgetförfaranden som antogs i december 2011 ska implementeras i den nationella lagstiftningen före utgången av 2013. Det nya direktivet omfattar på vid plan styrningen och kontrollen av hela den offentliga sektorn och det utökar den politiska koordineringens konsekvens på nationell nivå.

Avtalet om förstärkning av den ekonomiska och monetära unionen samt den finanspolitiska koordineringen undertecknades vid Europeiska rådet i mars 2012 av 25 medlemsländer. Avtalet medför inget väsentligt nytt till de krav som redan ställs på medlemsländerna i EU-lagstiftningen. Medlemsländerna bör dock implementera stabilitets- och tillväxtpaktens finanspolitiska regel och automatiska korrigeringsmekanism för att balansen inom den offentliga ekonomin inte ska avvika från denna regel.

Koordineringen av finanspolitiken och styrningen av medlemsländerna har alltså förstärkts avsevärt under 2010 – 2012 i enlighet med beskrivningen ovan. Tyngdpunkterna i kommissionens tillväxtutredning, styrningen från Europeiska rådet, riktlinjerna för finanspolitiken och sysselsättningen, den bekräftade stabiliserings- och tillväxtpakten, förfarandet med alltför stora obalanser, de av rådet godkända landspecifika rekommendationerna samt de nationella förbindelser som ingåtts med stöd av Euro Plus –avtalet ska tas i beaktande i den nationella politiken.

2 Finlands Europa 2020 – program och Euro Plus –förbindelser

Finland har gett ut tre nationella Europa 2020 –program. Statsminister Mari Kiviniemis regering gav ut ett programutkast hösten 2010 och det ordinarie programmet våren 2011. Statsminister Jyrki Katainens regering bekräftade de tidigare fastslagna nationella målen i sitt program från hösten 2011.

	EU:s allmänna mål	Finland 2011	Finland 2020
Sysselsättningsgrad (20 – 64 –åriga)	75 %	73,4 %	78 %
FoU-utgifterna/BNP	3 %	3,73 %	målnivå 4 %
Klimatet:			
CO2 utsläpp	-20 %	- 10 %	-16 %
förnybar energi	20 %	31,5 %	38,5 %
energieffektivitet	20 % (368 Mtoe)	-	4,21 Mtoe
Utbildningen			
30 – 34 –åriga som avlagt högre högskoleexamen	40 %	38 %	42 %
Skolavbrytare	10 %	ca 10 %	8 %
Människor som hotas av fattigdom eller utslagning	20 miljone mindre	920 000	770 000

I programmet som utfärdades hösten 2011 beskrevs programmet för statsminister Jyrki Katainens regering från juni 2011, budgetpropositionen för 2012 samt rambeslutet för åren 2013 – 2015 till den del de hade ett samband med Europa 2020 –strategin. Finlands nationella målsättningar överskrider de allmänna mål som satts upp i EU.

Finlands Euro Plus –förbindelser för 2011 och 2012 antogs i oktober 2011. I förbindelserna beskrivs riktlinjerna i regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering från juni 2011 för förbättring av konkurrenskraften, sysselsättningen och den offentliga ekonomins hållbarhet samt för förstärkning av den finansiella stabiliteten och skattekordineringen. Regeringens förbindelser är likadana till innehållet som de målsättningar och åtgärder som presenterats i det nationella Europa 2020 –programmet som godkändes hösten 2011.

3 De medelfristiga ekonomiska utsikterna i Finland

Den finländska samhällsekonomin återhämtade sig tämligen snabbt ur den exceptionellt allvarliga recession som började 2008. På medellång sikt, dvs. under 2013 – 2016 beräknas den offentliga ekonomin vara nära balans och totalproduktionen ökar i genomsnitt med knappa 2 procent. Någon återhämtning till samma tillväxt som varade före recessionen, då totalproduktionen ökade i genomsnitt med dryga 4 procent, finns emellertid inte inom synhåll.

Även om den internationella ekonomin och Finlands exportmarknader utvecklas gynnsamt kommer befolkningsåldrandet att försämra den ekonomiska tillväxtpotentialen. Den offentliga ekonomin är på grund av recessionen ännu sårbarare än förr inför det utgiftstryck som orsakas av befolkningsåldrandet.

	2009	2010*	2011**	2012**	2013**	2014**	2015**	2016**
BNP, ändring, %	-8,4	3,7	2,9	0,8	1,5	2,1	1,9	1,7
Arbetslöshetsgrad, %	8,3	8,4	7,8	8,0	7,9	7,7	7,4	7,3
Arbetslöshetsgrad (15 - 64 -åriga), %	68,3	67,8	68,6	68,6	69,0	69,6	69,9	70,0
Sysselsättningsgrad (20 - 64 -åriga), %	73,3	72,8	73,5	73,3	73,7	74,2	74,5	74,7
Ändring i konsumentpriserna, %	0,0	1,2	3,4	2,8	2,6	2,1	2,0	2,0
De offentliga samfundens finansiella ställning, % av BNP	-2,5	-2,5	-0,5	-1,1	-0,5	-0,1	0,0	0,4
De offentliga samfundens skuld, % av BNP	43,5	48,4	48,6	50,7	51,8	51,9	51,6	50,9

4 Förutsättningar och hinder för tillväxt och sysselsättning i Finland

EU bedömde år 2010 förutsättningarna och hindren för tillväxt och sysselsättning i samtliga medlemsländer. I Finland förutsätter trygghandlet av den offentliga ekonomins hållbarhet enligt EU att produktiviteten inom den offentliga servicen förbättras. På så sätt kan man även stödja tillräckligheten av arbetskraften inom den privata sektorn. Den ekonomiska tillväxten förutsätter mångsidigare produktionsstrukturer, fullt utnyttjande av arbetskraften och ökad konkurrens speciellt inom tjänstesektorn.

De länder som deltar i Euro Plus –avtalet har förbundit sig till att göra sitt yttersta för att förbättra konkurrenskraften och sysselsättningen, bättra på den offentliga ekonomins hållbarhet samt att förstärka den finansiella stabiliteten.

I det nationella program som utfärdades hösten 2011 konstaterades det att de förutsättningar och hinder för tillväxt och sysselsättning som fastslagits för Finlands del fortfarande utgör en motiverad grund för ekonomi- och strukturpolitiken.

4.1 De nationella Euro Plus –förbindelserna för förbättring av konkurrenskraften samt förstärkning av finansieringsstabiliteten och skattekoordineringen

Regeringens förbindelser för förbättring av sysselsättningen och den offentliga ekonomins hållbarhet är likadana till innehållet som målsättningarna i Europa 2020 –programmet. Därför beskrivs framstegen med den i kapitlen 4.3, 4.5 ja 5.1.

Regeringens strategiska mål är att förstärka hållbar tillväxt, sysselsättning och konkurrenskraft. Regeringen har förbundit sig till att förbättra konkurrenskraften genom tillräcklig forsknings-, utvecklings- och innovationsfinansiering, att utarbeta ett åtgärdsprogram för tillväxtfinansiering, att utreda funktionaliteten hos företagsstöden, att förnya finansieringen av högskoleutbildningen före år 2013, att göra näringsstrukturen mångsidigare, att främja en resurseffektiv ekonomi samt hållbara konsumtions- och produktionsätt, att sänka samfundsskatten, att utveckla företagets verksamhetsomgivning och lätta på den administrativa bördan samt till att bekämpa grå ekonomi. Samma åtgärder har beskrivits i Europa 2020-programmet från i höstas.

Omfattande användning av digital teknologi och digitala tjänster samt informations- och kommunikationsteknologi genererar betydande tillväxt- och utvecklingsmöjligheter. Det är inte endast fråga om utveckling av olika slags teknologiska tillämpningar eller nya tjänster, utan även om omfattande användning av dem samt affärs- och annan verksamhet som uppkommer kring dem. När det gäller främjandet av digital ekonomi spelar även EU-organen en central roll, i synnerhet när det gäller att skapa en EU-täckande digital inre-marknad före år 2015 i enlighet med riktlinjerna från Europeiska rådet.

Regeringen har i enlighet med regeringsprogrammet förbundit sig till nära samarbete med arbetsmarknadsorganisationerna inom beredningen av och beslutsfattandet i fråga om ekonomi- och arbetsmarknadspolitiken. Gemensamma frågor behandlas vid ett permanent förhandlingsorgan. Denna modell har fungerat väl i Finland både ur tillväxt- och ur sysselsättningsperspektiv.

Arbetsmarknadscentralorganisationerna förhandlade hösten 2011 fram ett tvåårigt ramavtal i syfte att trygga konkurrenskraften och sysselsättningen. Regeringen understödde uppkomsten av ett ramavtal genom att lätta på inkomstbeskattningen och samfundsbeskattningen år 2012 med sammanlagt 400 miljoner euro. Regeringen lovade dessutom att ibruktagningen av skatteavdraget för forsknings- och utvecklingsutgifter samt incitamenten för tillväxtföretagande skulle utredas under våren 2012.

De ramavtalsenliga årliga löneförhöjningsnivåerna är ungefär två procent under hela avtalsperioden. Samtliga arbetstagare får också en engångsersättning om 150 euro.

I ramavtalet överenskomms även om förbättringar i arbetslivets kvalitet och socialskyddet. Regeringen inledde därför en beredning av ibruktagningen av ett nytt skatteavdrag. Arbetsgivaren ska få göra ett skatteavdrag ifall den anställde under tre dagars tid deltar i utbildning som beordrats av arbetsgivaren, eller om en över 55-årig arbetstagare deltar i verksamhet som förbättrar välbefinnandet i arbetet. Skatteavdraget ersätter den förlust som orsakas arbetsgivaren på grund av arbetstagarens frånvaro. Ett motsvarande incitament som avser att förbättra kompetensen och välbefinnandet i arbetet planeras även för den offentliga sektorn. Sammanjämkningen av arbetet och familjelivet förbättras genom att faderskapsledigheten förlängs från och med ingången av 2013 till 54 vardagar.

Regeringen förstärker finansieringsstabiliteten genom utveckling av makrostabilitetsverktyg och tillsynen som en del av en mera omfattande omorganisering av den EU-täckande finansieringstillsynen. Den tillhörande makrostabilitetstillsynen utvecklas nationellt utgående från existerande institutioner. Finansinspektionen garanteras behörighet och verktyg som gör det möjligt att hindra företagen och hushållen från att ådra sig alltför stora skulder och att utjämna bankernas kapitalkrav i enlighet med konjunkturväxlingarna. Regeringen beredde dessutom tillsammans med de centralaste aktörerna en nationell finansmarknadsstrategi i syfte att stödja tillväxten.

Skattekoordineringen förstärks genom att regeringen förebygger skadlig skattekonkurrens och främjar samordnandet av gränsöverskridande skattepolitik. Regeringen verkar aktivt i syfte att åstadkomma en internationell finansmarknadsskatt som har så stor geografisk täckning som möjligt.

4.2 Helhetsekonomisk balans

I kommissionens rapport från februari 2012 bedöms medlemsländernas helhetsekonomiska balans, dvs. makrobalans med hjälp av ett flertal indikatorer och tröskelvärden. Kommissionens bedömning baserar sig på ekonomisk övervägning, och enbart en överskridning av tröskelvärdet antyder nödvändigtvis inte någon obalans.

Rapporten räknar upp 12 medlemsländer där det makroekonomiska läget förutsätter en mera ingående granskning. Ifall en grundligare utredning visar att ett medlemslands ekonomi inte uppvisar någon betydande obalans, kommer förfarandet att avslutas. Om underskottet är för stort måste medlemslandet vidta korrigerande åtgärder.

Enligt kommissionens rapport måste läget i Finland ses över noggrannare eftersom exportens världsmarknadsandel krympte med nästan 20 procent under åren 2005 – 2010, enhetsarbetskostnaderna steg sammanlagt med mera än 12 procent under åren 2008 – 2010 och eftersom bostädernas reella priser stigit snabbare än den allmänna prisutvecklingen under de senaste tio åren. Bostadspriserna steg med 6,8 procent år 2010 vilket överskrider kommissionens tröskelvärde på 6 procent. Prisstegringen verkar alltså vara snabbare än i EU-länderna i genomsnitt. Höjningen av bostadspriserna har ökat på hushållens skuldsatthet.

Kommissionens bedömning av Finlands makroekonomiska obalans är delvis befogad. Finanskrisen som slog till 2008 och den efterföljande europeiska skuldskrisen har hemsökt Finlands exportindustri på ett svårt sätt. Den finländska exporten har fortfarande inte återhämtat sig från chocken. Den svaga exportutvecklingen förklaras till stora delar av den oförmånliga exportstrukturen. En betydande del av exporten har bestått av produkter inom elektroteknisk och skogsindustri. Exporten av elektrotekniska produkter ökade exceptionellt kraftigt i början av 1990-talet efter depressionen. Eftersom tillverkningen flyttats utomlands på 2000-talet har exporten minskat med mera än 50 procent. Den traditionella exportbranschen, skogsindustrin, har också lagt ner fabriker i Finland och utvidgat sin kapacitet utomlands. Metall- och kemiindustrin har inte kunnat kompensera för denna utveckling.

De finländska exportvarorna är väldigt konjunktur känsliga. Ungefär 90 procent av exportvarorna används till investeringar, mellanprodukter eller som energi där efterfrågan och marknaderna drabbats alldeles speciellt av finanskrisen. Över hälften av varuexporten riktas till EU-området där den ekonomiska tillväxten annars också varit svag under de senaste åren. Bara 15 procent av exporten riktas till de kraftigt växande asiatiska marknaderna.

Finlands bytesbalans har också försämrats. De genomsnittliga importpriserna har stigit sedan år 2000. Detta har på grund av den finländska importens råvaruintensitet främst berott på höjningen av energi- och de övriga råvarupriserna. Exportpriserna har stannat ungefär på 2000 års nivå. Stagnationen inom exportpriserna beror delvis på det svåra konkurrensläget inom den elektrotekniska industrin och skogsindustrin, samt för den elektrotekniska industrins del även på den mycket hastiga ökningen av produktiviteten.

Förutom utrikeshandelsstrukturerna har samhällsekonomins yttre balans även försvagats av ökningen av arbetskraftskostnaderna som varit snabbare än i de konkurrerande länderna. Man trodde att finanskrisen och den efterföljande recessionen skulle bli jämfö-

relsevis kortvarig i Finland och därför friställde företagen inte arbetskraft i samma omfattning som totalproduktionen minskade. Företagen mötte recessionen med hjälp av permitteringar och minskning av de utförda arbetstimarna. Lönerna steg emellertid i enlighet med de uppgörelser som förhandlades före finanskrisen. Det ramavtal som ingicks hösten 2011 skapar dock arbetsro, stabilitet och förutsägbarhet i den finländska ekonomin. Regeringens avtalsstödjande åtgärder har varit konjunkturpolitiskt sett välplacerade.

Finanskrisen påverkade även bostadspriserna, de sjönk i slutet av 2008. Eftersom hushållens inkomster inte sjönk i nämnvärd mån under recessionen återställdes förtroendet för det ekonomiska läget tämligen snabbt. Den exceptionellt låga räntenivån stimulerade efterfrågan på bostäder, vilket höjde på priserna. Den interna flyttrörelsen gör att efterfrågan kontinuerligt överskrider utbudet i de största tillväxtcentren. Problemet är värst inom Helsingfors metropolområde. Priserna återställdes år 2010 på nivån före recessionen, och till och med överskred den. Bostädernas prisutveckling har emellertid lugnat sig och priserna har nu börjat sjunka. Ökningen av skuldbeloppen minskar också i takt med att höjningen av bostadspriserna avtar.

I kommissionens rapport om balansproblemen inom makroekonomin är de riskfyllda utvecklingsscenarierna för Finlands del till stora delar sådana som regeringen enbart kan påverka indirekt eller som kan påverkas i mycket begränsad mån. Många faktorer som påverkar samhällsekonomin balans kräver ställningstaganden från arbetsmarknadsparterna.

4.3 Säkrande av den offentliga ekonomins långsiktiga hållbarhet

EU uppmanade i juni 2010 Finland att fortsätta med stabiliseringen av den offentliga ekonomin så att samtliga icke förutsedda inkomster skulle användas till att minska på underskottet och att genomföra ytterligare åtgärder för att bevara den offentliga ekonomins finansiella ställning ovanför den medelfristiga målnivån. Dessutom uppmanade man Finland att förbättra produktiviteten hos den offentliga servicen i syfte att uppnå kostnadsbesparingar som kunde användas till att svara mot utmaningarna som följer av befolkningsåldrandet.

Regeringen överenskom i sitt program år 2011 att den offentliga ekonomins hållbarhet tryggas med tidig anpassning av utgifter och inkomster samt strukturella reformer. Statens utgifter och inkomster ska anpassas med åtgärder som förstärker statens finansiella ställning med sammanlagd 2,5 miljarder euro på årlig nivå. Hälften av åtgärderna riktas mot utgifter, hälften består av inkomstökningar. De strukturella reformerna förbättrar sysselsättningsgraden, förlänger arbetskarriärerna, utökar tillväxtpotentialen och förbättrar den offentliga servicens produktivitet, effektivitet och genomslagning.

Regeringen utfäste sig till att vidta ytterligare åtgärder om statsskuldens bruttonationalandel inte börjar minska och ifall underskottet i statsfinanserna ser ut att etablera sig på en nivå över 1 procent i förhållande till bruttonationalprodukten.

Regeringen beslutade i mars 2012 om ramarna för statsfinanserna 2013 – 2016. Eftersom läget för den offentliga ekonomin visat sig vara dystrare än man förväntat sig i samband med utarbetandet av regeringsprogrammet beslutade regeringen om ytterligare anpassningsåtgärder. Mervärdesskattesatserna höjdes med en procentenhet och indexjusteringarna inom förvärvsinkomstbeskattningen slopas under åren 2013–2014. Socialskyddet försämras inte, och socialskyddets indexförhöjningar kommer inte att frysas, med undantag av indexet för barnbidragen. För löne- och pensionsinkomster på mera än 100 000 euro samt arv på mera än en miljon euro tar man ut en tidsbestämd solidaritetskatt. Tillväxten påskyndas med skatteincitament på ca 300 miljoner euro. Företagen beviljas forsknings- och utvecklingsavdrag, vilket beräknas minska på statens skatteinkomster med 190 miljoner euro om året. Tillväxtföretagandet får en skattesporre. Höjningen av arbetsinkomstavrdraget inom de lägsta löneinkomsterna minskar på statens skatteinkomster med 55 miljoner euro om året.

Regeringen har i olika sammanhang beslutat om anpassningsåtgärder som stärker statens finansiella ställning med 4,7 miljarder euro netto före 2015. Vissa tidsbundna åtgärder som infaller under regeringsperioden medför att åtgärdernas varaktiga anpassningsverkan är större från och med 2016. Anpassningsåtgärderna gör att statens skuldkvot börjar minska före slutet av 2016.¹

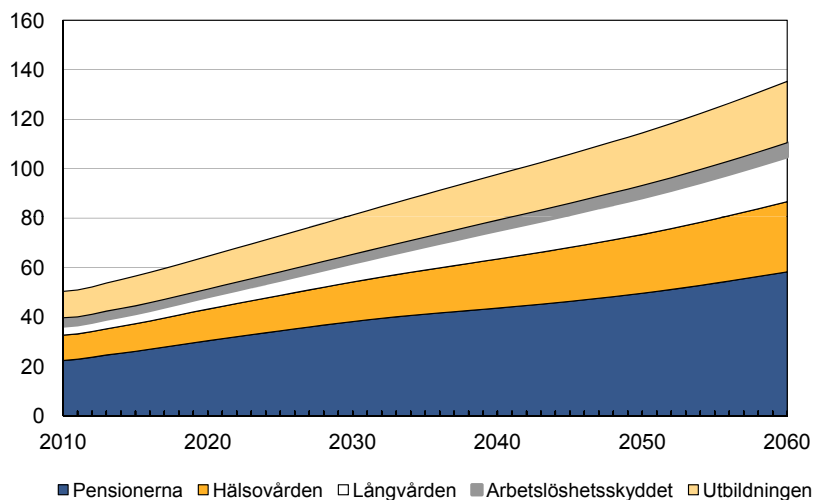
I samband med rambeslutet godkände regeringen även ett strukturpolitiskt ställningstagande som främjar tillväxt, sysselsättning och välfärd. Enligt det förbinder sig regeringen till att genomföra ett strukturellt reformprogram med vars hjälp man åtgärdar hållbarhetsunderskottet inom den offentliga ekonomin. Utgångspunkten i programmet är att alla erbjuds arbete. Detta förutsätter aktivare arbetskraftspolitik, förbättring av arbetslivets kvalitet, reformering av pensions- och utbildningspolitiken, förbättring av den offentliga sektorns effektivitet, förbättring av tillväxt och sysselsättning inom den privata sektorn, sysselsättningsstödande skattepolitik samt främjande av sund konkurrens och förbättring av företagsstöden.

I Finland beror hållbarhetsunderskottet inom den offentliga ekonomin främst på den hastiga försämringen av försörjningskvoten på grund av åldringsutvecklingen. Den offentliga ekonomin försvagas på två sätt på grund av ändringen i befolkningsstrukturen: de åldersrelaterade utgifterna ökar samtidigt som den arbetsföra befolkningen minskar.

¹ Vid bedömningen av skalan för anpassningen har man tagit i beaktande nettoinverkan på inkomsterna och utgifterna inom statens budgetekonomi år 2015 från de åtgärder som ingår i regeringsprogrammet och rambeslutet från oktober 2011, arbetsmarknadsparternas ramavtal från hösten 2011 samt rambeslutet från april 2012.

Åldersbundna utgifter

miljarder euro, enligt 2010 års priser

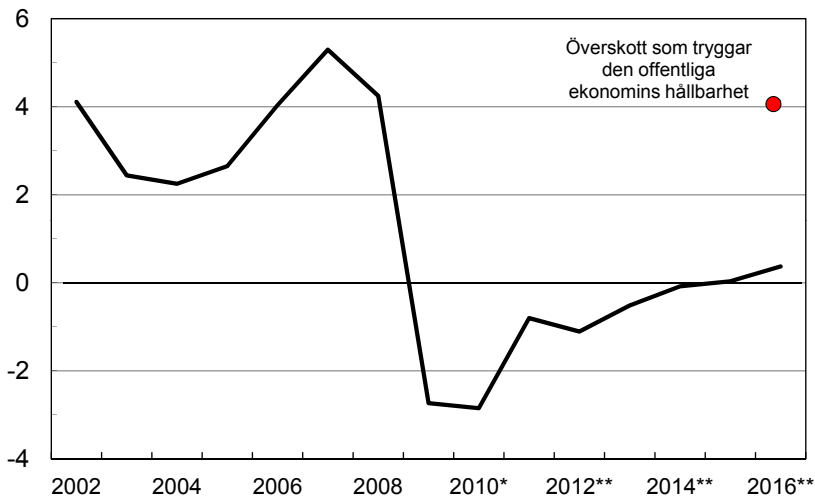

Figuren har gjorts med hjälp av SHM:s SOME-modell.

De regionala skillnaderna är stora både i fråga om åldrandehastigheten och förmågan att svara mot utmaningarna med den osäkra ekonomiska tillväxten och den tilltagande strukturella förändringen. Befolkningsåldrandet syns speciellt i städerna och i den omgivande landsbygden. Områden med en minskande arbetande befolkning och ensidiga näringsstrukturer ligger sämst till.

Regeringen har som mål att förstärka det finansiella underlaget för välfärdssamhället så att den offentliga ekonomin skulle vila på en hållbar grund. Som hållbarhetsmätare används hållbarhetsunderskottet som anger det omedelbara anpassningsbehovet för den offentliga ekonomin så att skuldsattheten skulle hållas under kontroll. Regeringen uppdaterar det uppskattade hållbarhetsunderskottet varje år, och beslutar före 2015 om åtgärder som behövs för att överbrygga hållbarhetsunderskottet.

Den offentliga ekonomins finansiella ställning % av BNP

Källa: Statistikcentralen, FM

Kommun- och servicestrukturreformen 2011 – 2014

I Finland ligger det huvudsakliga ansvaret för ordnandet av offentlig service på kommunerna. Under 2000-talet har kommunernas utgifter ökat snabbare än den övriga samhälls-ekonomi.

Regeringen kommer att genomföra en riksomfattande kommunreform. Långfristig hållbarhet inom den offentliga ekonomin och jämlik samhällelig service av hög kvalitet ska säkerställas med hjälp av en livskraftig kommunstruktur. Starka primärkommuner som består av pendlingsområden klarar självständigt av att svara för den grundläggande servicen, bortsett från specialiserad sjukvård och krävande tjänster inom socialvården. En stark primärkommun är även kapabel till framgångsrik näringspolitik och utvecklingsarbete och den kan hindra samhällsstrukturen från att splittras.

Enligt en tjänstemannautredning som blev färdig i början av 2012 kunde det finnas 66 – 70 kommuner i Finland, varvid största delen av kommunerna skulle ha 40 000 – 100 000 invånare. I dagsläget finns det 336 kommuner, och ungefär hälften av dem har mindre än 6 000 invånare.

Kommunerna kommer att ge sina utlåtanden om utredningen före mitten av april 2012. Därefter ska regeringen slå fast framskridningen och riktlinjerna för reformen och beredningen av kommunstrukturlagen som styr genomförandet. Målet är att kommunstrukturlagen träder i kraft vid ingången av 2013.

Produktiviteten och effektiviteten inom kommunerna kommer att förbättras i samarbete av staten, kommunerna och arbetsmarknadsparterna. Före utgången av 2014 ska man skapa ett mätarsystem för hållbar kommunproduktivitet med vars hjälp servicens kvalitet och effektivitet kan bedömas, och dessutom ska informationsutbyte och samarbete ökas och goda förfaranden spridas.

I samband med kommunreformen ska man förnya även kommunernas finansierings- och statsandelssystem, kommunallagen samt servicestrukturen inom social- och hälsovården. Dessutom ska behovet av att förnya kommunernas uppgifter utvärderas. I samband med rambeslutet för statsfinanserna för 2013 – 2016 beslutade man att minska på kommunernas statsandelar gradvist så att 2015 års nivå skulle vara 500 miljoner euro lägre än i det tidigare beslutet. Å andra sidan beslutade regeringen att ännu under 2014 och 2015 fortsätta med den höjda samfundsskatteandelen åt kommunerna, vilket ökar kommunernas skatteinkomster med 270 miljoner euro om året.

Effektivitets- och resultatprogrammet 2011 – 2015

Statens nya effektivitets- och resultatprogram, som ersätter det tidigare produktivetsprogrammet, inleddes 2011. Målet med det nya programmet är att söka interna medel inom statsförvaltningen för svarandet mot behovet att minska hållbarhetsunderskottet samt förändringen på arbetsmarknaderna. De mål som satts upp för effektiviseringen av verksamheten förblir oförändrade när det gäller de totala ekonomiska verkningarna.

Förutom produktiviteten och effektiviteten ser man även över tillgängligheten, kvaliteten och verkningsfullheten av servicen. Programmet sätter särskild vikt vid utvecklandet av personalens kompetens, möjligheter att påverka det egna arbetet, verksamhet som stödjer arbetsförmågan samt ledandets och chefsarbetets betydelse för resultatgivande verksamhet. Programmet inkluderar bl.a. utvecklingsåtgärder som har samband med kärnverksamhetsanalyser och det mänskliga kapitalet samt utvecklandet av effektiviteten, och som syftar till att skapa vid behov omfattande förslag och reformer som gäller processer, strukturer och handlingsätt.

Bekämpning av grå ekonomi

Bekämpningen av grå ekonomi är ett av regeringens spetsprojekt. Regeringen har gjort upp en handlingsplan för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet för åren 2012 – 2015 samt en strategi för bekämpning av organiserad brottslighet. Under våren 2012 ska man även utreda behovet av en eventuell speciallag för bekämpning av organiserad brottslighet.

Målet med programmet för bekämpning av grå ekonomi är att minska på grå ekonomi och ekonomisk brottslighet samt att stödja laglig affärsverksamhet och sund konkurrens. Programmet inkluderar flera projekt som siktar mot en årlig ökning av skatter och avgifter med 300 – 400 miljoner euro, förebyggande av brottsskador samt återvinning av brottsligt erhållna tillgångar. Ett årligt anslag om 20 miljoner euro har anvisats för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet.

Andra reformer som förbättrar den offentliga ekonomins hållbarhet

Regeringen bereder en trafikpolitisk redogörelse. I den beskrivs den trafikpolitiska visionen och viljeläget år 2030 samt de trafikpolitiska riktlinjerna och åtgärdsprogrammet för åren 2012 – 2020. Redogörelsen kommer att överlämnas till riksdagen i april 2012. Man har i samband med redogörelsen identifierat nya, ännu kostnadseffektivare handlingsätt bl.a. vid ordnandet av persontransporttjänster.

Den offentliga ekonomins hållbarhet främjas även genom användning av informations- och kommunikationsteknologi och fullt utnyttjande av de effektivitets- och andra nyttor de genererar. De smartstrategier som de olika ministerierna i enlighet med regeringsprogrammet kommer att utarbeta ska innehålla målsättningar och styrmedel även till denna del.

Regeringen har inlett en omfattande omorganisering av försvaret. Målet är att säkerställa försvarsmaktens verksamhetsförutsättningar före 2015. Hela landet ska försvaras även i fortsättningen och den allmänna värnplikten kommer att utgöra grunden för Finlands försvar även framöver. Manskapsstyrkan under krigstid kommer emellertid att minska och personalen reduceras avsevärt. Militärlänen slopas och förband, anstalter och verksamhetsställen läggs antingen ner eller slås ihop. Man avstår från onödiga och mindre viktiga garnisoner och fastigheter. Syftet med reformen är att svara mot det i regeringsprogrammet förutsatta sparkravet på ca 200 miljoner euro.

4.4 Mångsidigare produktionsstrukturer

Finland har enligt EU:s bedömning en förhållandevis koncentrerad produktionsstruktur och långt specialiserad export, vilket gör ekonomin sårbar för sektorspecifika förändringar. Mångsidigheten kunde främjas genom omfattande spridning av teknologi och uppmuntrande till omfördelning av resurser. Lönebildningen borde ta större hänsyn till produktivitetsskillnaderna mellan olika branscher och företag.

Finlands näringsstruktur är väldigt industriintensiv. Tjänsterna har dock fått större betydelse till följd av den pågående strukturella förändringen. Vid sidan av traditionella tjänstebranscher har det uppkommit bl.a. tjänsteaffärsverksamhet som har samband med industriprodukter.

Regeringen har satt som mål att förstärka näringsstrukturen och att göra den mångsidigare. Åtgärderna inom näringspolitiken riktas främst mot nya, tillväxtorienterade, systerföretag och internationellt inriktade företag. Särskilda satsningar görs i förstärkningen av små och medelstora företags verksamhetsförutsättningar. Förutsättningarna för miljöaffärsverksamhet förstärks genom utveckling av den inhemska marknaden och samarbetet mellan olika aktörer.

Regeringen beslutade i mars 2012 om betydande åtgärder som främjar företagets tillväxt, innovationsverksamhet och internationalitet. Vid ingången av 2013 tar man i bruk ett skatteincitament för forskning och utveckling, samt ett tidsbundet tillväxtincitament med vars hjälp privata investerare får skatteavdrag på investeringar i icke noterade tillväxtföre-

tag. Industrin ges en fördubblad avdragsrätt ända till slutet av 2014 i syfte att utöka investeringarna. För att risktagningen skulle utökas höjs den presumtiva anskaffningsutgiften för investeringar i små och medelstora företag till 50 procent för en utsatt tid. Regeringen utreder också möjligheten att ta i bruk ett separat skatteincitament för patentering.

Företagens riskfinansiering ska tryggas med åtgärdsprogrammet för tillväxtfinansiering. Dessutom ska man förstärka finansieringen och resultatstyrningen av statliga kapitalinvesteringar. Exportens verksamhetsförutsättningar förbättras med ett finansieringssystem som baserar sig på långfristig utlåning från och med 2012.

Som regeringens spetsprojekt genomförs strategiska utvecklingsprogram för förbättrandet av tillväxten, konkurrenskraften och sysselsättningen samt för ett mångsidigare näringsliv. Utvecklingsprogrammen följs upp och de viktigaste besluten fattas av regeringens organ. Det strategiska programmet för skogsbranschen (MSO) och utvecklingsprogrammet för träbygge som ingår i det förutser och främjar tillväxten inom skogsbranschen samt reformprocesser som främjar internationalisering. Inom Velfärdsbranschen arbets- och näringspolitiska utvecklingsprogram (HYVÄ) främjas förutom velfärdsbranschen som tillväxtbransch även funktionaliteten hos servicemarknaderna inom branschen samt utvecklandet av kundtillvända tjänster. Verkställandet av programmet för affärsverksamhet inom miljöbranschen inleddes 2012. Programmet skapar strategiska målsättningar för Cleantech-affärsverksamheten i Finland och koordinerar aktörsfältet. Programmet främjar tillväxten och internationaliseringen av Cleantech-företag och det stödjer förnyandet av företagen inom branschen. Det strategiska utvecklingsprogrammet för strukturell förändring och arbetsmarknadernas funktion bereder en arbetskraftspolitisk helhet som kompletterar åtgärderna i regeringsprogrammet.

De kreativa branscherna förstärks i enlighet med regeringsprogrammets strategiska verkställighetsplan genom samarbete mellan förvaltningsområdena. Kulturexport har riktats till Kina och övriga Asien. Dessutom har man inlett internationaliseringsprogrammet för kreativa branscher, Luovimo, för åren 2012 – 2013. Produkt- och serviceutvecklingen har förstärkts genom inledningen av en ny stödform för produktutvecklingen, CreaDemo, och ett pilotprogram som berör flera branscher.

Programmet för hållbar konsumtion och produktion, och statsrådets principbeslut om det, kommer att bli färdigt 2012. Programmet för främjande av materialeffektivitet och hållbar användning av naturresurser kommer att bli färdigt 2013. För att det inhemska ägandet inom gruvbranschen ska främjas och gruvprojekt påskyndas grundas ett program, en placeringsfond eller ett investeringsbolag som investerar i projekt inom gruvbranschen.

Datalager som producerats med offentliga medel ska öppnas systematiskt och så snabbt som möjligt för medborgare och företag. Målet är att främja företagstillväxt och innovationsverksamhet, utvecklandet av digitala produkter, tjänster och marknader, förvaltningens effektivitet, verkningsfullhet och transparens samt medborgarnas delaktighet i beslutsfattandet.

Ibruktagningen av smarta lösningar som utnyttjar informations- och kommunikationsteknik främjas på ett tväradministrativt sätt inom samtliga samhälleliga sektorer. Varje ministerium kommer att utarbeta en smartstrategi i början av regeringsprogrammet, där man slår fast målsättningarna och de nödvändiga styrmedlen. Avsikten är att ministerier-

nas gemensamma målsättningar och uppfattningen om de förändringskrafter som påverkar verksamhetsomgivningen definieras under våren 2012.

Företagens administrativa börda ska lättas ytterligare och processerna som har samband med avgifter och skatter effektiviseras. Regeringens principbeslut ska ges ut under 2012.

Skötseln av den strukturella förändringen

Regeringen fortsätter med och utvecklar handlingsmodellen som skapats för förutseendet och hanteringen av uppsägningssituationer som orsakas av akuta strukturella förändringar. Områden och branscher som drabbats av stora strukturella förändringar stöds genom speciella åtgärder samt utveckling av lokala handlingsmodeller. Målet är att skapa nya varaktiga arbetsplatser för dem som förlorat sina jobb. Företagens ansvar kommer att betonas vid utarbetandet av stödpaket och främjandet av återsysselsättningen.

De strukturella förändringarna kan beröra förutom den privata sektorn även den offentliga förvaltningen. Sysselsättningsstryggande, välfungerande praktiska åtgärder har tillämpats bland annat i samband med nedläggningen av garnisoner. De praktiska åtgärderna inleddes i början av 2012 och de fortsätts under 2013 och 2014. Målet är att säkra snabb sysselsättning av den friställda arbetskraften och inledning av konkurrenskraftig företagsverksamhet.

Regeringen utreder även förutsättningarna för stödjandet av sådana områden där den strukturella förändringen sker långsamt men konsekvenserna är betydande på längre sikt, speciellt med tanke på sysselsättningen och utvecklingen. Snabba förändringar förutsätter dock regionala och lokala beredskapsplaner.

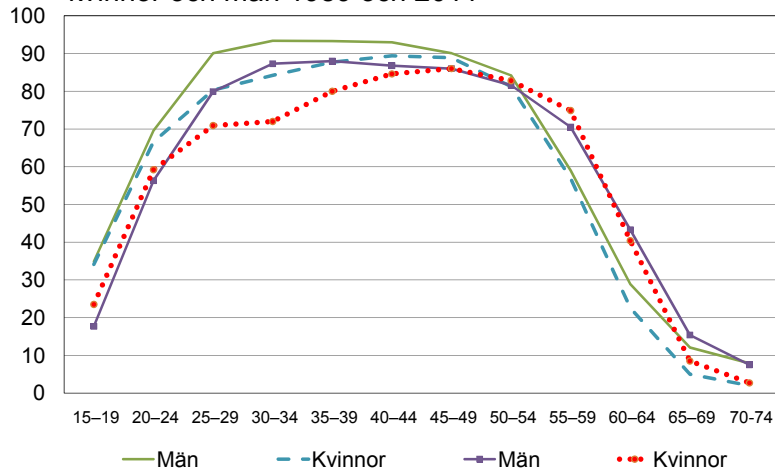
4.5 Fullt utnyttjande av arbetskraften

De ungas, invandrarnas och de lågutbildades sysselsättningsgrad har enligt EU:s bedömning varit låg i Finland av hävd. Det är dock möjligt att förlänga arbetskarriärerna. Den strukturella arbetslösheten förvärras av regionala, branschvisa och kompetensmässiga matchningsproblem.

År 2011 uppmanades Finland att rikta de aktiva arbetsmarknadsåtgärderna mot långtidsarbetslösa och unga, att förbättra sysselsättbarheten hos äldre arbetstagare och deltagandet i det livslånga lärandet, att minska det tidiga frånträddandet från arbetsmarknaden samt att begrunda förhållandet mellan lagstiftade pensionsåldrar och den beräknade livstiden.

Sysselsättningsgraden har utvecklats positivt bland äldre arbetstagare i Finland under de senaste åren. Under de tio senaste åren har arbetskarriärerna förlängts i slutet med ca två år, dvs. i takt med den beräknade livslängden. Arbetskarriärerna har förlängts tack vare höjningen av åldersgränsen för arbetslöshetspensionen, den flexibla pensionsåldern med sina sporrar, satsningarna i utvecklandet av arbetslivet samt det gradvisa sloandet av arbetslöshetspensionen. Sysselsättningsgraden har även höjts tack vare bättre utbildning och hälsa än hos de föregående generationerna. Antalet sjukpensionerade har minskat.

Sysselsättningsgraden i Finland per åldersgrupp:
kvinnor och män 1989 och 2011

Källa: Statistikcentralen

De äldre är den enda gruppen där sysselsättningsgraden var högre år 2011 än på 1980-talet. Annars var sysselsättningsgraderna lägre i alla andra åldersklasser. Sysselsättningsgraden bland unga kvinnor har rasat med 10 procent inom dryga 20 år.

Genom ramavtalet som ingicks hösten 2011 understöddes förlängningen av arbetskarriärerna med hjälp av flexibla arbetstider samt ökade hälsokontroller och ökad utbildning. I juni 2012 träder en reform i kraft med vars hjälp man förlänger arbetskarriärerna genom tillräckligt tidig ingripning i förlängd arbetsförmåga. Företagshälsoläkaren ska tillsammans med arbetsgivaren och arbetstagaren utvärdera arbetstagarens arbetsförmåga efter att sjukdagpenning betalats för 90 vardagar. Återinträdet i arbetet understöds med rådgivningen för arbetsförmåga som inleds från och med början av 2012.

Regeringen bekräftade arbetsmarknadsorganisationernas riktlinjer i samband med rambeslutet för 2013 – 2016. Förändringarna förlänger enligt arbetsmarknadsparternas egen bedömning arbetskarriärerna med drygt ett år. Under åren 2014 och 2015 kommer man att genomföra följande förändringar:

- förtida ålderspensionen slopas
- nedre gränsen för deltidspension höjs från 60 år till 61 år
- nedre gränsen för arbetslöshetsslussen höjs från 59 år till 60 år
- 60 år fyllda arbetslösa arbetssökanden ges rätt till aktiveringsåtgärder innan maximitiden för den inkomstrelaterade dagpenningen löper ut
- det inkomstrelaterade arbetsskyddet graderas enligt arbetsåren

- inkomstrelaterad dagpenning beviljas redan efter halvt års arbete
- fransägandet av erbjudna aktiveringsåtgärder förkortar maximitiden för skyddet med 100 dagar
- löntagarnas och arbetsgivarens arbetspensionsavgifter höjs med 0,2 procentenheter både 2015 och 2016.

En trepartsarbetsgrupp utreder läget för visstidsanställda och dem som utför hyrt arbete. Arbetsgruppen ska även utvärdera om det finns ett behov av att ta i bruk ett förhandsanmälningsförfarande i anslutning till upphörandet av tidsbundna avtal. Arbetsmarknads- och rehabiliteringsmöjligheterna för partiellt arbetsförmögna och andra grupper som etablerat sig svagt på arbetsmarknaden ska förbättras genom ett program som utarbetas i samarbete under 2012.

De regionala och branschvisa skillnaderna är stora i Finland när det gäller tillgången på arbetskraft. Tillgången på arbetskraft ska i enlighet med regeringsprogrammet säkras framför allt inom de viktigaste utbildnings-, hälso- och välfärdstjänsterna.

År 2011 fanns det i genomsnitt 3,6 arbetslösa arbetssökanden per ledig arbetsplats. Antalet var störst inom byggbranschen och industrin, minst inom de merkantila branscherna. Utbudsöverskottet gäller speciellt kontorsarbetet. I framtiden förutspås arbetskraftsbristen drabba sjukskötarna, läkarna, socialarbetarna samt försäljningsagenterna och telefonförsäljarna. På flera ställen kommer det också att råda brist på barnträdgårdslärare, speciallärare, tandläkare och -vårdare, laboratorievårdare, primärskötare, psykologer, bokförare och städare.

De unga

Det pågår en historisk förändring i Finland. Antalet unga som träder in på arbetsmarknaden är varje år mindre än antalet anställda som avgår med pension. Även om ungdomsarbetslösheten började minska i slutet av 2009 var den fortfarande förhållandevis hög. I slutet av 2011 fanns det nästan 30 000 under 25-åriga arbetslösa arbetssökanden. Dessutom uppskattas antalet unga som varken arbetar, befinner sig i utbildning eller anmält sig som arbetssökanden till flera tiotusentals.

Det finns en kraftig gemensam vilja i Finland att minska på ungdomsarbetslösheten och därigenom utestängningen av unga. Samarbetet är förvaltningsöverskridande tillsammans med arbetsmarknads- och medborgarorganisationerna.

Regeringen kommer att förverkliga samhällsgarantin för unga fullt ut från och med ingången av 2013. Varje ungdom yngre än 25 år och varje nyexaminerad som är under 30 erbjuds en arbets-, praktik-, studie-, arbetsverkstads- eller rehabiliteringsplats senast inom tre månader från att arbetslösheten börjat. Målet är att alla som slutfört grundskolan erbjuds en utbildningsplats antingen i gymnasiet, i yrkesinriktade läroverk, i lärlingsutbildning, vid arbetsverkstad eller rehabilitering. Problemen ska åtgärdas med tidig studiehandledning och personligt stöd. På så sätt kan man förebygga utestängningen av unga samt hoppningen av både sociala och hälsomässiga problem. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid

skarvställena: avslutandet av grundskolan, avbrytandet av studierna på andra stadiet och hittandet av den första arbetsplatsen.

Modellen för samhällsgarantin för unga har varit i bruk från och med 2005. Arbetslösheten bland unga har bekämpats genom att unga arbetslösa förpassats till utbildning samt genom att arbetsplatser och arbetskraftstjänster erbjudits genast i början av arbetslöshetsperioden. Trots det effektiviserade serviceutbudet pågick ungefär 16 procent av de ungas arbetslöshetsperioder längre än tre månader under 2011. Handlingsmodellen har emellertid lyckats förebygga långtidsarbetslösheten bland unga. Endast två procent av de arbetslösa unga är långtidsarbetslösa.

Regeringen reserverar varje år 60 miljoner euro i tilläggsmedel för genomförandet av samhällsgarantin samt förnyandet av utbildnings-, handlednings- och arbetskraftstjänsterna för unga. Förverkligandet av garantin stöds av omfattande samarbete och nätverksbildning mellan myndigheterna. Arbetet leds av en arbetsgrupp som inrättats för samhällsgarantin för unga med representanter från olika förvaltningsområden samt arbetsmarknads- och medborgarorganisationer. Arbetsgruppen hör även ungdomarna och deras åsikter som arbetar med dem.

Kommunerna ges ansvaret för handledningen av unga som avslutar den grundläggande utbildningen, utbildningsplatserna inom den yrkesinriktade utbildningen utökas och de offentliga arbetskraftstjänsterna för unga förstärks. Verkstadsarbetet för unga och det sökande ungdomsarbetet utvidgas till att omfatta hela landet och de anvisas tilläggsanslag under åren 2013 – 2016. Som en del av samhällsgarantin kommer man att förverkliga kompetensprogrammet för unga vuxna, för vilket man anvisar ett tilläggsanslag om 27 miljoner euro år 2013 och om 52 miljoner euro under åren 2014 – 2016. Med det ges de under 30-åriga som saknar utbildningsplats på andra stadiet möjlighet att avlägga examen.

Långtidsarbetslösa

Långtidsarbetslösheten ska minskas genom ett kommunexperiment som varar hela regeringsperioden. Försöket omfattar i första hand de långtidsarbetslösa som erhållit arbetslöshetsförmåner i minst 500 dagar. Målgruppen omfattar även arbetssökanden som varit arbetslösa i minst 12 månader och som löper risken att slås ut från arbetsmarknaden.

Försöket går ut på att det huvudsakliga ansvaret för skötseln av arbetslösheten överförs på kommunen eller kollektivt på kommunerna senast efter 12 månaders arbetslöshet. Sysselsättning främjas genom nya modeller som baserar sig på lokalt partnerskap och multiprofessionellt samarbete. Försökskommunerna kommer att väljas våren 2012 och försöket inleds på hösten.

Man kommer att genomföra ett sysselsättningsbonusförsök i samband med försöket enligt vilket långtidsarbetslösa får behålla arbetsmarknadsstödet och bostadsbidraget under en viss tid efter att de sysselsatts sig.

Under regeringsperiodens gång, dvs. före utgången av 2014 ska man även utarbeta ett handlingsprogram som förbättrar partiellt arbetsförmögnas och svårligen sysselsattas möjligheter till arbete och rehabilitering. Dessutom ska man utvärdera behovet av att för-

nya lagstiftningen som gäller sociala företag. Verksamhetsmodellen med servicecentra för arbetskraften ska utvidgas till hela landet år 2015, den ska etableras genom lagstiftning och dess finansiering ska säkerställas. Arbetsbankförsöket ska stegvist utvidgas att omfatta hela landet före utgången av 2015.

Aktiveringsgraden av arbetslösa, som var 30,9 procent år 2011, kommer i enlighet med regeringsprogrammet att behållas vid 30 procent. Långtidsarbetslösas andel kommer att utökas inom aktiveringsåtgärderna.

Invandrarna

Ungefär 200 000 människor, ca 4 procent av befolkningen i Finland, talar främmande språk. Av den befolkning som talar främmande språk talar över en tredjedel antingen ryska eller estniska. Över 70 procent är yngre än 35 år. År 2020 beräknas antalet vara ca 330 000 och år 2030 ca 500 000.

Arbetslösheten är fortfarande ett av invandrarnas största problem. Invandrarnas sysselsättningsgrad är anmärkningsvärt låg och arbetslösheten är ungefär tredubbel jämfört med finländarna.

Man försöker höja invandrarnas sysselsättningsgrad och påskynda deras etablering på den öppna arbetsmarknaden. Avsikten är att statens integreringsprogram skulle godkännas våren 2012. Den definierar de olika förvaltningsområdenas målsättningar och satsningar i integreringen av invandrare under 2012 – 2015. Programmet bereds av de centrala ministrierna i samarbete med alla integrationsaktörer. Åtgärderna förstärker invandrarnas fulla delaktighet i det finländska samhället och arbetslivet. Regeringen beslutade i samband med rambeslutet för statsfinanserna att utöka utbildningen av invandrare. Språk- och yrkesutbildningen prioriteras speciellt.

Intensionsavtalspraxisen mellan staten och huvudstadsregionen i fråga om invandringen och integreringen fortsätts. Dess bindande verkan och verkningfullhet kommer emellertid att förbättras, och sysselsättningens, integreringens och utbildningens betydelse förstärks. Förhandlingarna om den nya intensionsavtalsperioden inleds våren 2012.

År 2012 kommer man att utarbeta och uppdatera regeringens strategi Invandringens framtid 2020. Existerande forsknings- och statistikinformation kommer att utnyttjas vid beredningen.

4.6 Utökning av konkurrensen

Enligt EU:s bedömning borde Finland förbättra konkurrensen inom servicebranscherna, inklusive detalj- och partihandeln. Den höga prisnivån i Finland förklaras av den svaga konkurrensen på hemmamarknaden och den koncentrerade marknadsstrukturen, vilket försämrar konsumenternas köpkraft och även produktiviteten på den slutna sektorn.

År 2011 uppmanades Finland att vidta ytterligare åtgärder för öppna servicesektorn för konkurrens. Man föreslog förnyelse av regleringen och slopande av begränsningar så att marknadstillträdet för nya företag kunde underlättas speciellt inom detaljhandeln.

En fungerande ekonomi förutsätter en sund, på gemensamma regler baserad konkurrensmiljö för företagen. Den bristfälliga konkurrens som präglar de inhemska sektorerna, speciellt detaljhandeln och byggandet, höjer på prisnivån för slutprodukterna, minskar på incitamenten för innovationer och sänker därigenom produktiviteten och tillväxten. Regeringen utarbetar ett program för främjande av sund konkurrens som svar mot dessa utmaningar.

Målet med programmet är att identifiera och ingripa i strukturella hinder som försvårar konkurrensens funktionalitet. De strukturella hindren kan vara en följd av t.ex. den nationella lagstiftningen eller förmåner som beviljats vissa serviceproducenter i syfte att trygga den offentliga serviceproduktionen. Utvärderingen av inköparens inverkan framför allt inom livsmedelskedjan är ett delområde i projektet.

Det finns rikligt med sådan nationell lagstiftning i Finland som syftar till, eller som åtminstone de facto begränsar konkurrens. Många av bestämmelserna baserar sig på vitt godkända samhällspolitiska målsättningar, och syftet med regleringen kan inte ifrågasättas ur konkurrensperspektiv. Denna slags reglering kan emellertid leda till onödiga konkurrenshinder eller begränsningar som inte längre tjänar sitt ursprungliga syfte. Problemet består nödvändigtvis inte av en enskild bestämmelse utan av den övergripande situationen där den detaljerade regleringen ständigt ökar inom samtliga branscher. Målet är att dessa regleringshelheter skulle utvärderas uttryckligen ur konkurrens- och samhälls-ekonomiskt perspektiv.

Regeringen effektiviserar systemet för företagsstöd. Förvrängande stöd som stör marknadernas funktion och konkurrensen avvecklas. Beviljandet av stöd ska effektiviseras år 2012 och inriktningen av dem ska förbättras genom att överlappningar inom stödorganisationerna gallras. Företagsstödens andel ska höjas inom EU:s strukturfinansiering, vilket ökar den privata finansieringens andel. Man begränsar beviljandet av andra än forsknings-, utvecklings- och innovationsstöd åt samma företag under efterföljande år. Lån och garantier som avsetts för stödjande av forskning, utveckling och innovationer samt export och tillväxt inriktas i allt större mån till internationella och tillväxtorienterade små och medelstora företag.

5 Finlands nationella målsättningar ända tills 2020

5.1 Sysselsättningsgraden 78 procent

Utvecklingen av sysselsättningsgraden bland 20 – 64 –åriga kommer att följas upp i samband med Europa 2020 –strategin. Regeringen har satt upp som mål att höja sysselsättningsgraden för 15- 64 –åriga till 72 procent och att sänka arbetslöshetsgraden till 5 procent före 2015. De regionala skillnaderna ska minskas och arbetskraftens regionala matchning förbättras.

Regeringens målsättning är ambitiösare än det nationella målet i Europa 2020 –strategin, även om målet satts upp för olika åldersgrupper. Skillnaden i sysselsättningsgraden mellan olika åldersgrupper är 4-5 procentenheter.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sysselsättningsgraden 20 – 64 –åriga, %	72,8	73,5	73,3	73,7	74,2	74,5
Sysselsättningsgraden 15 – 64 –åriga, %	67,8	68,6	68,6	69,0	69,6	69,9
Arbetslöshetsgrad, %	8,4	7,8	8,0	7,9	7,7	7,4

För att sysselsättningsmålet ska uppnås krävs ekonomi- och näringspolitik som utökar efterfrågan på arbetskraft, samt arbetskraftspolitik som utökar utbudet av arbetskraft, höjer produktiviteten och förbättrar arbetsmarknadernas funktion. Regeringen inledde år 2011 ett strategiskt program samt planeringen av en arbetslivsstrategi i syfte att förnya dessa policyåtgärder.

Strategiskt program om strukturomvandlingen och arbetsmarknadernas funktion

Målet med programmet är att förbättra arbetsmarknadens funktion och att utöka utbudet av arbetskraft genom att förstärka de olika förvaltningsområdenas och arbetsmarknadsorganisationernas gemensamma ansvar med en gemensam koordinerad förändringsprocess.

Regeringen utarbetar före slutet av juni 2012 ett arbetspolitiskt principbeslut om trygghandlet av arbetsmarknadernas funktion och tillräckligt utbud av arbetskraft. Principbeslutet kommer att precisera regeringens linjedragningar till ett mera omfattande handlingsprogram.

Utvecklingsstrategin för arbetslivet

Målet med strategin är att förbättra sysselsättningsgraden, arbetslivets kvalitet, välbefinnandet i arbetet och arbetslivets produktivitet samt att förlänga arbetskarriärerna. För att den ska förverkligas inleder man på arbetsplatser inom såväl den privata som den offentliga sektorn ett omfattande nationellt samarbetsprojekt. Inom den offentliga sektorn inleds dessutom ett program för välbefinnande i arbetet. Utvecklingscentralen för teknologi och innovationer Tekes inleder ett skilt program för utveckling av arbetsorganisationer. Strategin blir färdig våren 2012. De utvidgade samordnade åtgärderna verkställs från och med 2012.

Andra projekt som ska inledas

Regeringen bereder i samarbete med arbetslivsparterna riktlinjer som har ett samband med utvecklingen av arbetslivet och socialförsäkringarna. En helhet som består av företagshälsovårdens effektivitet, rehabilitering och förebyggande av arbetsoförmögenhet kommer att utvärderas inom en omfattande utredning.

Våren 2012 kommer man också att slutföra en tväradministrativ utredning av förändringstrender på arbetsmarknaden och inom företagsverksamheten. Allmänna förändringstrender som genomgås är bl.a. visstidsanställningarna, deltidsarbetet, hyrda arbetet och självsysselsättandet. De fortsatta åtgärderna fastslås tillsammans med arbetslivsparterna.

5.2 Målnivån för forsknings- och utvecklingsutgifter 4 procent av bruttonationalprodukten

	2009	2010	2011	2012
Offentliga sektorn				
md euro	1,93	2,07	2,07	2,01
%/BNP	1,11	1,15	1,06	1,01
Privata sektorn				
md euro	4,85	4,85	4,95	
%/BNP	2,80	2,69	2,59	
Hela FoU				
md euro	6,79	6,97	7,15	
%/BNP	3,92	3,87	3,73	

Regeringen säkerställer tillräcklig forsknings-, utvecklings- och innovationsfinansiering och förtydligar arbetsfördelningen mellan de parter som utdelar offentlig finansiering. Forsknings- och innovationsrådet som leds av statsministern har dragit upp riktlinjerna för de viktigaste nationella utvecklingsåtgärderna för åren 2011 – 2015.

Incitamenten för forskning och utveckling vid företag förstärks genom beslut som regeringen fattat i mars 2012. De gäller ibruktagningen av skatteincitament för forsknings- och utvecklingsverksamhet vid företag samt skatteincitament för tillväxtföretagande. Regeringen utreder även möjligheterna att ta i bruk ett särskilt skatteincitament för patentering.

De viktigaste innehållsmässiga reformerna inom forsknings- och innovationspolitiken är skapandet och ibruktagningen av nya medel och modeller som förstärker innovationsverksamheten, skapandet av dragkraftiga kompetenscentra, internationalisering, strukturellt utvecklande av högskoleverket, examensreformen samt organiseringen av infrastrukturpolitiken och forskarkarriärsystemet. Offentlig forskningsfinansiering kommer i enlighet med regeringsprogrammet att riktas till samhällelig och social basforskning som gäller digital ekonomi.

De stora stadsregionerna spelar en central roll som verkställare av den nationella innovationsstrategin och som tillväxtgrund för innovationer. För att dragkraftiga innovationskoncentrationer ska kunna skapas bereds ett förhandlingsförfarande och ett tillväxtavtal. Det ska användas till att främja samarbete och koordinerad användning av resurser mellan stadsregionerna och de viktigaste statliga aktörerna.

Forsknings- och innovationsrådet tillsatte i december 2011 en sakkunniggrupp som ska bereda ett förslag till en modell med vars hjälp man genomför den strukturella reformeringen av statens forskningsinrättningsfält, förstärker styrningen av forskningsinrättningarna, förnyar finansieringen av inrättningarna och förbättrar inriktandet av resurserna i enlighet med samhällets behov. Gruppens arbete blir färdigt i slutet av maj 2012. År 2012 tillsattes en bredbasig arbetsgrupp som behandlar nationella och internationella forskningsinfrastrukturärenden.

5.3 Klimat- och miljömålsättningarna

	EU:s mål	Finlands mål
Utsläppshandelssektorn (industrin och energiproduktionen)	Utsläppen minskas med 21 % jämfört med 2005 års nivå	
Utanför utsläppshandeln trafiken, icke-SM-industri, lantbruket, uppvärm. av lägenheter)	Utsläppen minskas med 10 %	16 %
Förnybar energi	Andelen höjs med 20 %	38 %
Energieffektivitet	förbättring på 20 % (368 Mtoe)	4,21 Mroe

År 2012 kommer regeringen att uppdatera det långfristiga klimat- och energipolitiska strategin från 2008. För att oljeberoendet ska minskas utarbetas programmet i samband med den nya energi- och klimatstrategin. En redogörelse om strategin kommer att ges till riksdagen i slutet av året.

Regeringen utarbetar en långfristig nationell EU-strategi om klimat- och energifrågor. Regeringen utreder dessutom konsekvenserna med EU:s mål om att minska på utsläppen med 30 procent från 1990 års nivå före 2020.

Implementeringen av energieffektivitetsdirektivet för byggnader år 2012 förutsätter flera författningsändringar. Renoveringsbyggandets energieffektivitetsbestämmelser och energiintygslagstiftningen kommer att skärpas 2012. De skärpta energieffektivitetsbestämmelserna för renoveringsbyggandet kommer att träda i kraft i juli 2012. Regeringen ska med hjälp av informationsteknologi utreda möjligheterna till utsläppsminskning inom trafiken, byggteknologin, energinäten, industrin och distansarbetet.

Regeringen inrättade 2011 en multivetenskaplig och obunden klimatpanel som främjar dialogen mellan vetenskapen och politiken inom klimatfrågor. Regeringen bereder en proposition till en klimatlag som ska styra minskningen av utsläpp som uppstår utanför utsläppshandeln. Totalrevisionen av miljöskyddslagen kommer att genomföras och arbetsgruppens arbete kommer att slutföras före utgången av 2013.

Det ekonomiska verksamhetsunderlaget för skogsbruket och skogsindustrin förstärks genom totalrevisionen av skogslagstiftningen. Målet är att trygga både den naturliga mångfalden samt samhällsekonomins, träanvändarnas och skogsägarnas intressen.

År 2012 kommer regeringen att kartlägga stöden som är skadliga för miljön och besluta om omallokering av dem. Förändringarna är en del av en större helhet där tyngdpunkten för beskattningen flyttats från tillväxthämmande beskattning av arbete och företagande mot miljö- och hälsobaserad beskattning. Avfallsskatten, bilskatten, fordonsskatten samt beskattningen av el och bränslen har redan genomgått betydande strukturella reformer. Beskattningen av trafikbränslen ska skärpas i två steg, 2012 och 2014. Skatten på naturgas och torv höjs 2013 och 2015, och avfallsskatten 2013.

Regeringen förnyar den nationella strategin för hållbar utveckling och bereder ett program och ett principbeslut om hållbar konsumtion och produktion. En mellangranskning av det klimatpolitiska programmet för trafiken kommer att göras under 2012. Enligt regeringens rambeslut för åren 2013 – 2016 kommer man under ramperioden för trafikprojektens del att fokusera på utsläppsnålhet, trafiksäkerhet och genomföring av tillväxtfrämjande projekt som är viktiga för näringslivet.

Den totala konsumtionen av naturresurser har ökat i Finland under det senaste årtiondet, och ligger internationellt sett på en förhållandevis hög nivå. Material med inhemskt ursprung utgör ungefär hälften av naturresurskonsumtionen. Ministerierna bereder år 2012 tillsammans med samarbetsgrupperna en utredning över potentialen med materialeffektivitet, innovationsbehov, konsekvenser och indikatorer som avser att förbättra hållbar användning av naturresurser samt materialeffektiviteten. Den totala användningen av naturresurser samt dess miljö-, mervärdes- samt sysselsättningsverkningar följs upp med hjälp av ENVIMAT-modellen.

Regeringen främjar skyddandet av Östersjön och vattenområdena både genom EU-program och nationellt. Det nationella havsvårdsprogrammet samt dess uppföljnings- och åtgärdsprogram blir färdiga 2015. Verkställandet av de vattenvårdsprogram som uppgjorts 2011 tryggas genom regeringens principbeslut från 2011 samt tväradministrativt samarbete.

Regeringen bereder sig på långsiktig förbättring av olje- och kemikaliebekämpningskapaciteten. Arbetet understöds genom helhetsutredningen för 2009 – 2018, som genomgick en mellangranskning 2012. Man har beslutat att förlänga den tillfälliga höjningen av oljeskyddsavgiften.

5.4 Utbildningsmålsättningarna

42 procent av 30-34 -åringar avlägger höskoleexamen

Förnyelsen av näringsstrukturen gör att de kvalitativa och kvantitativa kompetenskraven förändras hastigt. Det är därför viktigt att förstärka universitetens, yrkeshögskolornas, gymnasiernas och de yrkesinriktade läroverkens samarbete med de regionala företagen och de viktigaste innovationsaktörerna. På så sätt skapas förutsättningar för långsiktigt tillfredsställande av de lokala arbetsmarknadernas kompetenskrav och sysselsättande av hela arbetskraften.

Finansieringen av högskoleutbildningen förnyas så att den stödjer de utbildningspolitiska målen på ett bättre sätt än i dagsläget. Reformen förbättrar genomförandet av utbildningen, den påskyndar övergången i arbetslivet, förbättrar kvaliteten och internationaliteten hos undervisningen och forskningen och förstärker högskolornas specialisering. Universitetens förnyade finansieringsmodell tas i bruk år 2013.

Yrkeshögskolornas kvalitet och genomslagningskraft förbättras genom reformering av finansieringen och administrationen. Yrkeshögskolorna görs till självständiga juridiska personer och ansvaret för den grundläggande finansieringen överförs helt på staten. Yrkeshögskolornas studieplatser planeras så att de svarar mot de framtida arbetskraftsbehoven genom att utbildningsutbudet minskas från och med 2013 med sammanlagt 2030 platser. Minskningen riktas framför allt mot kulturbranschen, men även turism-, restaurang- och ekonomibranschen, samt tekniken och trafiken. Regionalt sett ska man i samband med nedskärningarna ta i beaktande minskningen av årskullarna.

Inledandet av högskolestudier vid högskolor påskyndas genom reformering av elevantagningen. Samtidigt förstärker man högskolornas förmåga att svara mot förändringarna inom vetenskapen, arbetslivet och samhället på ett flexibelt sätt. De nya bestämmelserna träder i kraft vid ingången av 2014. Förändringarna förtydligar högskolornas utbildningsansvar, de tillgodoser utbildnings- och kompetenskraven och möjliggör koncentrerandet av utbildningen i större helheter.

Studiestödssystemet som består av studiestödet och studielånet förnyas från och med ingången av 2014. Målet med reformen är att förkorta studietiderna och att öka på studiestödets sporrande verkan. År 2012 kommer man att reformera studiestödet för andra studiet, och utreda även andra behov att förnya studiestödssystemet.

Regeringen har redan beslutat att koppla studiestödet till indexet från och med den 1 september 2014. Förutsättningarna för höjandet av nivån för studiestödet kommer att utredas från och med början av 2014.

Högst 8 procent av 18 – 24-åriga avbryter sin utbildning

Från och med ingången av 2013 ges varje ungdom en samhällsgaranti. Det betyder att varje ung som avslutat grundskolan ges en utbildningsplats antingen i gymnasiet, ett yrkesinriktat läroverk, inom lärlingsutbildningen, på en arbetsverkstad eller alternativt rehabilitering.

Under åren 2012 – 2015 ska man utarbeta Läslust-programmet som syftar till att förstärka mångsidiga läs- och skrivfärdigheter hos barn och unga. Barnens och de ungas problem förebyggs genom flera program som stödjer motion och kultur.

De ungas delaktighet och förskolepedagogiken förstärks genom Barn- och ungdomspolitiska utvecklingsprogrammet som gäller åren 2012 – 2015, och som anvisas 3,5 miljoner euro årligen. År 2014 ska man etablera elevkårer i samtliga grundskolor genom lag och förstärka påverkningsmöjligheterna för studeranden på andra stadiet.

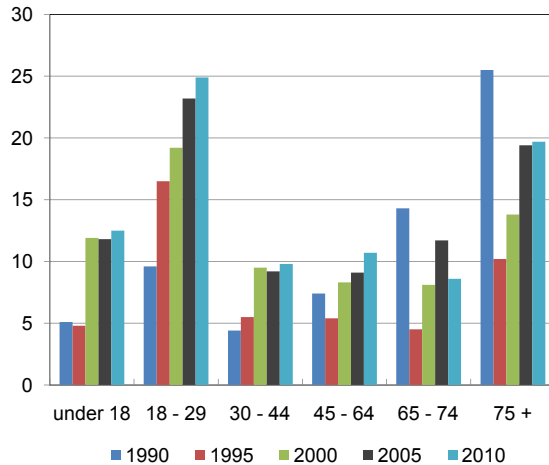
5.5 Antalet fattiga minskar med 150 000

Vid Europeiska rådet som hölls i juni 2010 överenskoms det att den grupp som hotas av fattigdom och utestängning utvärderas med hjälp av tre indikatorer, dvs. relativ fattigdomsrisk, materiellt nöd och undersysselsatthet bland de arbetsföra medlemmarna i hushållet. 18 - 24-åriga studeranden som lever ensamma eller i hushåll som består av flera studeranden lämnas utanför beräkningen.

Då man beaktar alla indikatorer som fastslagits vid Europeiska rådet berör fattigdoms- eller utestängningsrisken sammanlagt 900 000 personer i Finland. Europa 2020 –strategins kvantitativa målsättning uppnås i Finland då antalet personer som berörs av fattigdoms- eller utestängningsrisken minskas med ca 150 000 personer. För ungefär 50 000 personers del kan målet uppnås genom sysselsättningsåtgärder.

Minskningen av antalet fattigdoms- eller utestängningshotade förutsätter korrekt inriktade åtgärder. Efter depressionen på 1990-talet ökade antalet barn som hotas av risken i oroväckande mån. År 1995 var de knappa 60 000 och år 2010 hade antalet stigit till 135 000. Antalet pensionärer med låga inkomster har förblivit så gott som oförändrad under de senaste tio åren. Fattigdomen har under den senaste tiden ökat speciellt inom stadsregionerna, och dessutom koncentrerats till vissa områden inom städerna.

Låginkomsttagarnas andel av åldersgruppen, %

Källa: Statistikcentralen

I Finland klassificeras även ca 100 000 studeranden som fattiga, vilket utökar de ungas andel i gruppen. Deras låga inkomstnivå är emellertid ofta förbigående. Inkomsterna består i huvudsak av offentliga och privata inkomstöverföringar. Understött boende, avgiftsfri utbildning och studielån betraktas inte som inkomster. Deltidsarbetande studeranden statistikförs i Finland som sysselsatta, vilket utökar antalet sysselsatta med låga inkomster. Studerandena har emellertid bättre sysselsättningsmöjligheter och inkomstförväntningar efter utbildningen än icke utbildade.

Den grupp som hotas av fattigdom och utestängning inkluderar ungefär 300 000 undersysselsatta. Endast 180 000 av dem är samtidigt låginkomsttagare. Ungefär hälften av de undersysselsatta hör till en grupp som antingen inte är låginkomsttagare eller som är svårigen sysselsatta. Denna grupp inkluderar ca 100 000 arbetslöshetspensionerade, ca 30 000 studeranden eller värnpliktiga och ca 20 000 familjelediga som sköter om sina barn.

Minskningen av fattigdom, ojämställdhet och utestängning är ett av regeringens spetsprojekt. Problemen åtgärdas med ett tväradministrativt åtgärdsprogram som bereds av en ministerarbetsgrupp.

Enligt den nationella socialrapporten 2012 som bereds åt EU har den relativa andelen av människor som lever under fattigdoms- och utestängningshot minskat något sedan 2008. Samtidigt har dock arbetslösheten, liksom skillnaderna i inkomsterna och hälsan ökat. Enligt socialrapporten borde åtgärderna riktas till att stödja hushåll med låga inkomster, förebygga utestängningen av unga, sysselsättningen av partiellt arbetsförmögna, minska övergången i arbetslöshetspension, förbättra service och välbefinnandet i arbetet samt till att minska hälsoskillnaderna.

Vid ingången av 2012 inleddes det nationella utvecklingsprogrammet för social- och hälsovården, Kaste II. För programmet reserveras 17,5 miljoner euro årligen ända tills 2015.

Målet är att minska på välfärds- och hälsoskillnaderna samt att utveckla social- och hälsovårdsstrukturerna och tjänsterna i en kundtillvärd riktning. Programmets målsättningar har indelats i delmålsättningar och konkreta åtgärder. Ett mål är bl.a. att regeringspropositionen om en äldreomsorg skulle avlätas hösten 2012, varvid lagen kunde träda i kraft vid ingången av 2013. Ett annat mål är att utvidga familjecenterverksamheten, att utöka hemservicen och att utveckla tjänster med låg tröskel. Utredningen om totalrevisionen av äldreomsorgslagstiftningen kommer att bli färdig sommaren 2012.

Differentieringen av bostadsområdena förebyggs genom flera program som regeringen inlett: 1) det bostadspolitiska programmet som blev färdigt i början av 2012, 2) utvecklingsprogrammet för de äldres boende, 3) programmet för minskning av långvarig bostadslöshet och de därtill hörande intentionsavtalen med städerna för åren 2012 – 2015, 4) metropolområdets partnerskapsprogram tillsammans med staten, städerna och de viktigaste aktörerna, 5) ett tväradministrativt program som främjar bostadsområdenas livskraft, bl.a. när- och vardagsmotionen.

Invandrarnas ställning förbättras genom experimentella utbildningsprogram i olika delar av landet. De går ut på att söka medel för ökad utbildning av vuxna invandrare samt att stödja förskolepedagogiken och den grundläggande undervisningen för barn. Resultaten ska utnyttjas vid beredningen av den framtida verksamheten. Man har reserverat ungefär tre miljoner euro för försöken år 2012.

Finlands första rompolitiska program blev färdigt 2009. Verkställandet av programmet leds av en arbetsgrupp med representanter för olika ministerier, kommuner och romorganisationer. Ungefär hälften av medlemmarna har rombakgrund. Arbetsgruppen koordinerar verkställandet av programmet, ger sakkunnigstöd, samlar information och följer upp programmet och kommer även att utarbeta den första uppföljningsrapporten 2013.

6 Strukturfondsåtgärderna ska kopplas till Europa 2020 -strategin starkare än tidigare

De anslag som används för den Europeiska region- och strukturpolitiken är ett betydande verktyg vid uppnåendet av målen för Europa 2020 –strategin. Region- och strukturpolitiken gör anspråk på över en tredjedel av hela EU-budgeten under innevarande period.

Finlands strukturfondsprogram förverkligar målen i Europa 2020 –strategin så att man inom Europeiska regionutvecklingsfonden ERUF:s program betonar intelligent tillväxt och inom Europeiska socialfonden ESF:s program engagerande tillväxt. Under den strukturfondperiod som inleds 2014 kommer EU:s region- och strukturpolitik att få en starkare koppling än tidigare till målsättningarna i Europa 2020 –strategin.

I fortsättningen kommer man i samband med användningen av strukturfonderna att betona deras varaktiga näringspolitiska verkan, tillväxt- och sysselsättningsaspekten samt utvecklandet av de regionala näringsstrukturerna och verksamhetsförutsättningarna på ett hållbart sätt. ERUF:s projektfinansiering kommer att inriktas allt kraftigare till att åstadkomma nya näringar, förbättra sysselsättningen, till tillväxtorienterad företagsverksamhet och minskning av utsläppen. ESF:s tyngdpunktsområden kommer att bestå av sysselsättandet av dem som befinner sig i det allra sämsta arbetsmarknadsläget samt av utvecklandet av arbetskraftens kompetens. ESF-medel ska även användas till att främja sysselsättandet och integreringen av invandrare.

FINANSMINISTERIET
Snellmansgatan 1 A
PB 28, 00023 Statsrådet
Telefon 0 295 5 30001
Telefax 09 160 33123
www.finansministeriet.fi

16b/2012
Finansministeriets publikationer
april 2012

ISBN 978-952-251-341-0 (hft.)
ISSN 1459-3394 (hft.)
ISBN 978-952-251-342-7 (PDF)
ISSN 1797-9714 (PDF)

TEMATA FÖR
FM:S
PUBLIKATIONSSERIE:

Budgeten
Utvecklande av förvaltningen
ICT-verksamhet
Kommunerna
Styrning och
redovisningskyldighet
Finansmarknaderna
Ekonomiska och
finanspolitiska
översikter
Statens arbetsmarknadsverk